

довершене – недолугим, загальнолюдське благо – особистою вигодою (добро підміняється злом), справедливість – помстою. Увага прикута не до Бога, а до пророків та месій, що створюють та володіють своїм особистим «світом».

Основними напрямками трансформування фізичних та соціо-психологічних потреб в системі духовних цінностей людини інформаційного суспільства є:

1. Формування інтелектуальної культури особистості та комунікаційних підвалин ментальності;

2. Набування психологічного та соціологічного досвіду рефлексії та саморефлексії;

3. Розвиток креативних якостей характеру людини та моральних цінностей у суспільних групах.

При цьому сфера сучасного раціонального знання та епістемологічних цінностей виявляє «відносність» науки та «суб'єктивну» змістовну визначеність в діяльності дослідника. В силу цього змінюється предметна область та методика дослідження: реальність, що вивчається набуває віртуальний характер, що призводить до тісної співпраці та успішної взаємодії природо-

знавства та гуманітарного знання у синтетичних технічних науках.

Крім того, суперечності сучасних естетичних та етичних цінностей, релігійних рухів і наукових пошуків вирішуються в рамках «філософської віри», запропонованої ще Карлом Ясперсом як підстава для соціальної комунікації. В даному випадку віра і знання змінюються розумінням як методологічним фундаментом сучасного наукового знання, а також підстави для руйнування сумнівів щодо релігійних уявлень та художніх уподобань. Сучасна філософія проходить етап трансформації і являє собою філософування, що має міфологічний та аксеологічний характер, що дозволяє створювати світоглядну «різому» кожній людині.

Такі нові обрії духовного змісту світогляду людини «культури самосвідомості» та сучасного суспільства, що є не тільки інформаційним, а й «розділеним», потребує наукового визначення та висвітлення у освітніх дисциплінах та виховних заходах. Розробка та запровадження сучасних мультимедійних засобів подання учбового матеріалу – одне з головних завдань науковців та викладачів ЗВО.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІЛІ І ЦІННОСТІ

Литовченко О. В.

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
Інститут проблем виховання НАПН України*

Позашкільна освіта України – важлива освітня підсистема, визначена Законами України «Про освіту», «Про позашкільну освіту». Позашкільна освіта має власні традиції та досвід, водночас, розвивається в контексті загальноєвропейських тенденцій, сприймає кращі зарубіжні практики, зокрема, *установ та організацій неформальної освіти європейських країн*.

У Меморандумі ЮНЕСКО про неформальну (non-formal) освіту такий вид освіти розглядається як будь-який вид організованої і систематичної освітньої діяльності, яка не збігається з діяльністю шкіл, коледжів, університетів та інших установ, що входять до формальної системи освіти.

У світі використовуються різні терміни, зокрема: «неформальна освіта» («non-formal education»), «інформальне навчання» («informal learning»), «позашкільна освіта», «програми вільного часу» та ін.

Неформальна освіта для європейців є частиною *концепції безперервної освіти (long life education)*, що дозволяє молодим людям і дорослим набувати і підтримувати на належному рівні вміння та компетенції, необхідні для адаптації в постійно змінному середовищі.

Неформальна освіта дітей та молоді, що є частиною неформальної освіти, має свої особливості в європейських країнах. Зокрема, наявні в Європі концепції

неформальної освіти Рене Кларийс зводить до двох домінуючих типів:

– *концепція піклування* – посідає домінуюче положення переважно в країнах Західної Європи, де існує розвинута опікунська система, майже вся фінансова допомога з боку національного і місцевого уряду, орієнтована на потреби молоді, спрямовується дітям і молодим людям з серйозними проблемами. У цих країнах практично влада орієнтована на проблемну частину суспільства (5-10 % дітей). Наслідком такого підходу, на думку Рене Кларийса, є те, що з кожним роком все більша кількість дітей потребує допомоги, оскільки недостатньо уваги приділяється профілактиці.

– *Концепція розвитку* – більш властива для країн Східної і Центральної Європи. Суспільство тут меншою мірою зацікавлено в опікунській системі, вважаючи за краще вкладати кошти в інтереси більшої групи дітей, тих, у кого немає проблем.

Установи неформальної освіти дітей та молоді різних країн мають значні відмінності, розвиваються у різних економічних, соціокультурних умовах. Утім, переважно мають подібні *цілі і цінності*. На думку Кларийса, ключовими словами для неформальної освіти є «компетенції» і «навики». Прикладами «навиків» неформальної освіти є лідерство, спілкування, вивчення мов, робота в команді, засвоєння соціальних

ролей, вирішення конфліктів, критичне мислення, самосвідомість і усвідомлення оточуючих, відповідальність тощо.

У такому контексті важливою є діяльність *Європейської асоціації установ неформальної освіти дітей і молоді*.

Європейську асоціацію установ вільного часу дітей та молоді (European Association for Leisure Time Institutions of Children and Youth, EAICY) (сучасна назва – Європейська асоціація установ неформальної освіти дітей і молоді) було засновано у 1991 році з метою створення єдиного інформаційного простору, розвитку європейського співробітництва в галузі неформальної освіти, взаємного збагачення досвіду організацій вільного часу. EAICY є консультативним членом Ради Європи, має постійного представника в Страсбурзі. Штаб-квартира EAICY знаходиться в Празі (Чеська Республіка).

До Асоціації входять представники 16 європейських країн. Отже, членами Асоціації є центри по роботі з дітьми і молоддю Франції, Італії, Німеччини, Нідерландів, Чеської Республіки, Польщі, Португалії, України, Грузії, Казахстану, Латвії, Литви та інші. Одним із засновників Асоціації як представник України виступив Київський Палац дітей та юнацтва; з 2007 р. колективним членом цієї організації стала Асоціація позашкільних навчальних закладів України. Активними членами організації сьогодні виступають Київський Палац дітей та юнацтва, Рівненський міський Палац дітей та молоді та інші заклади.

Прикладами програм, у яких беруть участь європейські установи неформальної освіти та заклади по-

зашкільної освіти України, є молодіжні програми Європейського Союзу такі, як «Освіта упродовж життя», «Молодь в дії», що є наступницею програм «Молодь для Європи» і «Молодь» тощо. Такі програми ґрунтуються на неформальній освіті і є ключовим інструментом, що забезпечує молодим людям можливості для неформального і неофіційного навчання європейського виміру. Зокрема, *програма «Молодь в дії»* має на меті: сприяти активному громадянству молоді загалом і європейському громадянству зокрема; розвивати солідарність і толерантність між молодими людьми, особливо для зміцнення соціального зв'язку в Європейському Союзі; посилювати взаєморозуміння між молодими людьми з різних країн; сприяти розвитку якісних систем підтримки молодіжної діяльності і життєздатності громадських організацій у молодіжній сфері; поширювати європейську співпрацю у молодіжній сфері.

Таким чином, позашкільна освіта України розвивається у контексті загальноєвропейських тенденцій, сприймає європейські цінності, які реалізуються, зокрема, установами неформальної освіти дітей та молоді європейських країн. Серед *спільних цілей і цінностей неформальної освіти* такі: забезпечення дітям та молоді можливості для неформального і неофіційного навчання, створення умов для лідерства, спілкування, вивчення мов, набуття навичок роботи в команді, засвоєння соціальних ролей, розвиток критичного мислення, самосвідомості і усвідомлення оточуючих, відповідальності тощо. А також сприяння активному громадянству, підтримки молодіжної діяльності.

Література

1. Енциклопедія позашкільної освіти / Гол. ред. Г.П. Пустовіт. Рівне: О. Зень, 2017. 525 с.
2. Leisure & Non-formal Education. A European Overview of After- and Out-of-School Education. Clarijs, René (ed.). Prague, Czech Republic: EAICY. 2008. 118 p.
3. European Association of Institutions of Non-formal Education of Children and Youth. URL: <http://www.eaicy.cz/>.

РОЛЬ ЦЕРКВИ В ЗАЛАГОДЖЕНІ МІЖЕТНІЧНИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ

Мачуський В. В.

завідувач лабораторії позашкільної освіти, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник Інституту проблем виховання НАПН України

Церква завжди мала вплив на ситуацію в державі, у всі віки церква слугувала своєрідним «щитом», яким затуляла від куль або стріл своїх прибічників, своїми принципами вона допомагала тримати рівновагу у стосунках між державами або зберігати та охороняти суто національні особливості своїх прихожан.

Початки християнства на українських землях сягають апостольських часів. Щоправда, наше церковне життя тоді ще не набуло організованих форм, але важливе значення має літописне свідчення про місію на наших землях Кирила і Мефодія та їх благословення для київських гір.

У сучасному світі роль релігії досить значна, хоча треба мати на увазі, що багато чого залежить від вміння того чи іншого лідера релігійної течії адаптуватись до сучасних реалій у швидкоплинному сучасному світі. Також треба зауважити про існування внутрішніх протиріч, таких як: міжконфесійні конфлікти, що час від часу спалахують в різних кутках планети, та терористичні провокації, які стали вже буденним явищем. Від цього не застраховане жодне суспільство, навіть таке, яке вважається демократичним та благополучним. Розглядаючи ситуацію в країні, треба дослідити взаємовідносини між державою та церквою, для того щоб